

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ
ΕΙΣ 20,000
ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
ΚΑΙ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

Εκδιδόμενον ἐπὶ ἐπιμελείᾳ ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ.κ. Σ. Βεντούρα, Γ. Ν. Σατζιδάκι, Κ. Γ. Ζησιού, καὶ Γ. Μ. Λαμβιέρη, διευθύνοντες.

ΤΑ ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΑ

Ἡ νεκρική σιγή, ἥτις, πρὸς τὰς φιλοτίμους καὶ εὐσταθεῖς ἐνεργείας τῶν διευθυνόντων, περιβάλλει τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἐπίσημον, οὕτως εἰπεῖν, σκοπευτήριον, ἢ κατ' ἐκτάκτους ἡμέρας διακοπτομένη ὑπὸ ἀραιῶν τινων πυροβολισμῶν, ἀρυπνιζόντων τὰς νυσταλέας ἡχοὺς τῆς Καλλιθέας, καὶ ὁ μέχρι βαθείας νυκτός, ἐν στενῶν τινι ιδιωτικῶ καὶ παιδαριώδει σκοπευτηρίῳ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, συνωστισμὸς δεκάδων ὄλων ἀλκίμων νεανιῶν, διαγκωνιζομένων τίς νὰ σκοπεύσῃ εὐστοχώτερον, ἢ ἐρημία ἐκεῖ καὶ ἡ ζωὴ ἐδῶ, ἀποτελοῦσιν ἀντίθεσιν, ἐξ ἧς σοβαρὰ δέον νὰ συναχθῶσι διδάγματα.

Ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ θλιβερά ἱστορία τῶν ἀστόχων ὄψεων καὶ τῶν ἀσκόπων ἰδρυμάτων. Ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἱστορία τῶν καλλιμαρμάρων κενωταρίων παρὰ τοὺς ἀτάφους νεκρούς καὶ ἐπικυροῦται ἅπαξ ἔτι τὸ ρηθέν, ὅτι οὐδὲν καλὸν ἀν μὴ καλῶς γένηται.

Ἡ πρωτεύουσα, ἡ δίδουσα τόσα κακὰ παραδείγματα εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὡς μεταδίδουσα εἰς αὐτάς ἀνεξέλεγκτος πᾶσαν ξενικὴν εἰσαγωγὴν, θὰ καθίστατο ἀξία συγχωρήσεως ἀν καὶ εἰς τῶν ἀγαθῶν τὴν μετάδοσιν δὲν καθυστερεῖ. Ὁμολογουμένως δὲ ἐν τῶν εὐκολωτέρων καὶ ἀγαθωτέρων θὰ ἦτο ἡ ἰδρυσις σκοπευτηρίων εἰς πᾶσαν τῆς πόλεως γωνίαν, διευκολυνόντων τὴν ἐκγύμνασιν τῶν νέων καὶ τὰ μέγιστα συντελούντων διὰ τοῦ παραδείγματος εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐλληνοπρεποῦς ἀνατροφῆς, κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Σκοπευτικῆς Ἐταιρείας διακηρυχθέντα ἐθνωφελέστατον σκοπὸν.

Ἄν σοβαρὰ ἐξηγνήθησαν γινώμει κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ ἀθλητισμοῦ, ὡς ὑποβιάζοντος τὰς πνευματικὰς δυνάμεις χάριν τῶν σωματικῶν, οὐδεὶς ὁ μὴ ἀνομολογῶν ὅτι ἡ γυμναστική καὶ αἱ περὶ τὰ ὅπλα ἀσκήσεις παρασκευάζουσι νεότητα θεμελιούσαν αἰσιώτερον διὰ τὴν πατρίδα μέλλον. Αὕτη ἡ ἐθνικὴ παράδοσις παρουσιάζει ἡμῖν γενεὰς αἰτίνας ἐν μέσῳ ἀπείρων κινδύνων ἐδιδάχθησαν τὸ μᾶθημα τοῦτο τῆς ἐλληνοπρεποῦς ἀνατροφῆς, καὶ ἐν τῇ πρεπούσῃ ὥρᾳ ἔδωκαν παραδείγματα οἰκειώσεως πρὸς τὰ ὅπλα, ἣν οὐδεὶς οὔτε προσεδόκα οὔτε ἀνέμενε.

Ἦδη δέ, ἀφοῦ δι' ἱκανῆς πείρας ἀπεδείχθη ὅτι ἡ μέτρι Καλλιθέας δαπανηρὰ εἰς χρόνον καὶ χρήμα ἀπόστασις ἐκμηδενίζει τὸν ἐθνωφελῆ τοῦ σκοπευτηρίου σκοπὸν καὶ κωλύει τὴν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διάδοσιν αὐτοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐπίσης ἀπεδείχθη ὅτι ὀργᾶ ἡ Ἑλληνικὴ νεότης εἰς τὰς εὐγενεῖς τῶν ὅπλων ἀσκήσεις, φέρετε τέλος πάντων τὸ ὅρος πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ μεταβῶσιν εἰς αὐτό. Ἡ κἀν... ἀνταλλάξατε! Ὑπάρχουσιν ἄλλα ἰδρύματα, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἦτο λυπηρὸν ν' ἀπεῖχον περισσότερον ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὰ γυμνάσια!

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΤῃ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

(Ἰωάν. α'. 43—52).

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὗρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ. καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ Προφῆται, εὐρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ· τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Ἐρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῇν, εἰδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι· Εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν· λέγω ὑμῖν· Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεφώγوتا, καὶ τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Σημειώσεις

1) Γαλιλαία, ἡ βόρειος Παλαιστίνη πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Σαμαρείας. 2) Υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ ἐνόμιζον οἱ πολλοὶ τὸν Ἰησοῦν. 3) Ναζαρέτ, πόλις μικρὰ τῆς Γαλιλαίας, ἐν ᾗ κατοίκει ὁ Ἰησοῦς, ἐξ οὗ καὶ ἐκάλουν αὐτὸν Ναζωραῖον. Ἐνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως ἔθεωροῦντο καὶ οἱ κάτοικοι ἀσημαντοὶ ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀμέσως κατωτέρω ἐρώτησις: Ἐκ Ναζαρέτ δύναται νὰ προέλθῃ ἀγαθόν τι; 4) Ραββί, διδάσκαλε. 5) Ἀμὴν, βεβαίως, μετὰ βεβαιότητος. 6) Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε, ἀπὸ τοῦδε, ἀπὸ τοῦ νῦν θὰ ἴδητε.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Η ΠΙΣΤΙΣ

Ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τοῦ πιστοῦ παρέχει εἰς ἡμᾶς ἡ σημερινὴ περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου τὸν Φίλιππον. Πιστεύσας οὗτος εἰς τὸν Σωτῆρα καὶ σωθεὶς δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, ἀλλὰ μόλις συνήτησεν τὸν Ναθαναήλ, τῷ ἀναγγέλλει μετὰ χαρᾶς ὅτι αὐρήκαμεν τὸν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν προαγγελθέντα Ἰησοῦν· εἰς τὸν ἐνδοιασμὸν τοῦ δὲ ἀνδρός δύναται νὰ προέλθῃ ἀγαθόν τι ἐκ Ναζαρέτ, ἀπαντᾷ μετ' ἀπείρου πεποιθήσεως καὶ πίστεως: — Ἐρχου καὶ ἴδε. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ναθαναήλ μετὰ τοὺς ὀλίγους λόγους τοῦ Σωτῆρος φαίνεται ἑτοιμὸς ν' ἀναφωνήσῃ πρὸς πάντα: — Ἐρχου καὶ ἴδε!

Σύμβολον πεφωτισμένης πίστεως ἀπομένουσιν ἔκτοτε εἰς τὴν χριστιανισμὸν αἱ τρεῖς αὗται λέξεις. Οἱ πιστεύσαντες ἅπασι εἰς Χριστόν, δὲν προσκαλοῦσι καὶ τοὺς ἄλλους μόνον διὰ τῆς λέξεως: Ἐρχου. Δὲν ζητοῦσι νὰ ἐπιβληθῶσι, νὰ συναρπάσωσι διὰ τῆς προσωπικῆς τῶν δυνάμεως, ἢ τῆς ὕλης ὑπεροχῆς. Δὲν προσπαθοῦσι νὰ ἐλκύσωσι διὰ τῶν δελεαστικῶν μέσων τῆς φιλίας. Λέγουσιν, — Ἐρχου καὶ ἴδε. Ἐρ-

χου δηλονότι και άκουσον. Διότι έχουσι την πεποίθησιν, ότι ο άκούων θα πεισθή και ο πειθόμενος θα πιστεύσῃ.

Ήμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι ἤδη πρὸ ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων χριστιανῶν καὶ βλέποντες μόνον τὰ ἀποτελέσματα τῶν τριῶν τούτων λέξεων, εὐκολον βεβαίως θεωροῦμεν νὰ ἐπαυαλάδωμεν αὐτάς. Ἄς φαντασθῶμεν ὅμως πρὸ ποίας καταστάσεως πραγμάτων εὐρίσκοντο ἐκεῖνοι, οἵτινες πρῶτοι τὰς ἐκήρυξαν, ἵνα ἐννοήσωμεν τὸ ἄπειρον αὐτῶν μεγαλείον. Ἦσαν αὐτοκράτορες ἢ βασιλεῖς; Ἦσαν κάτοικοι ἀπείρου πλούτου, ἀρχηγοὶ στρατῶν, ἢ περιβόητοι ἐπὶ σοφίᾳ καὶ μορφώσει; Ὁχι! Ἦσαν δώδεκα πτωχοὶ ἄνθρωποι, ταπεινῶν ἐπαγγελμάτων, ἄγνωστοι, ἄσημοι, ἄσπλοι. Τούλάχιστον, ἐκήρυττον εὐάρεστα πράγματα; Προσεκάλουν εἰς εὐαγίας καὶ διασκεδάσεις; Ἄν ὅχι οὕτε τοῦτο, τούλάχιστον ὠμίλουν εἰς λαοὺς αὐστηροὺς τὰ ἥθη, κοσμίους, διψῶντας δι' ὑγιεῖς ἀρχάς;

Ἀκριβῶς τὰ ἐναντία. Ἐκήρυττον αὐστηρότητα βίου καὶ ἐγκράτειαν· προέλεγον θλίψεις καὶ διωγμούς· συνεβούλευον ἀγάπην ὅχι πλέον πρὸς τοὺς φίλους ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ ἐκήρυττον ταῦτα πάντα εἰς ἀνθρώπους διεφθαρμένους, ἀσεβεῖς, εἰδωλολάτραις. Εἰς ἀνθρώπους ἐστερημένους πάσης ἀρετῆς. Καὶ ὅμως ἐνίκησαν οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, διότι εἶχον τὸ ἀκατανίκητον ὄπλον τῆς πίστεως πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ διότι κηρύττοντες τὴν ἀλήθειαν δὲν ἔλεγον μόνον ἔρχου, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυν τὸ φῶς τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐντολῶν λέγοντες: — Ἐρχου καὶ ἴδε.

Συγκρίνωμεν τώρα τοὺς πρῶτους χριστιανούς, τοὺς μετὰ θαυμαστῆς παρησίας κηρύττοντας τὴν πίστιν αὐτῶν ἐν μέσῳ ἀπείρων κινδύνων, ἐν μέσῳ λυσσῶδων διωγμῶν καὶ φρικτῶν μαρτυριῶν, ἐν μέσῳ λαῶν ἐχθρικῶς διακειμένων καὶ ἐναντίον πανισχυρῶν καὶ σκληρῶν ἡγεμόνων, συγκρίνωμεν τοὺς χριστιανούς ἐκεῖνους πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τοὺς εὐρόντας ὁμαλήν, ἀνθόστροφον τὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς βαδίζομεν καὶ σκεφθῶμεν πόσον περισσότερον εἶναι ἐπιβεβλημένη εἰς ἡμᾶς ἢ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις.

Σκεφθῶμεν δ' ἐπίσης πόσον ἄξιοι οἰκτιρμοῦ εἶναι οἱ μωροὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀροῦνται τὴν ἀναγκαιότητα τῆς πίστεως, εἴτε παρουσιάζουσι τοὺς λόγους τῶν ὡς συμπεράσματα μακρῶν μελετῶν, εἴτε ἐκφέρουσιν αὐτοὺς ὡς διδάγματα ἰδεῶν νέων. Οἱ πρῶτοι, ἀσυνεπεῖς πρὸς ἑαυτούς, ἐρχονται στιγμῇ, ἔστω καὶ αἱ τελευταῖαι τῶν, καθ' ἃς ὁμολογοῦσι τὴν πλάνην τῶν. Οἱ ἄλλοι, οἱ δὴθεν ὁπαδοὶ νέων ἰδεῶν, ἀγνοοῦσι τὰς ἰδέας ταύτας, καθότι οὐδεὶς ὑπάρχει ἀληθῆς πολιτισμὸς καὶ οὐδέμια ἐπιστήμη μὴ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ μὴ ὁμολογοῦσα, ὅτι πᾶσα ἀλήθεια προέρχεται ἐκ τῆς θείας δυνάμεως εἰς ἣν πᾶς ὀφείλεται σεβασμὸς καὶ πᾶσα πίστις.

Ἄλλ' οἱ χαρμόσυνοι λόγοι τοῦ Φιλίππου, «εὐρήκαμεν τὸν Ἰησοῦν», «ἔρχου καὶ ἴδε», οἱ λόγοι τοῦ Ναθαναὴλ «Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ», καὶ ἄλλο παρέχουσιν ἡμῖν διδάγμα. Τὸ καθήκον τῆς ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ὁμολογίας τῆς πίστεως ἡμῶν, καθήκον, ὅπερ δυστυχῶς δὲν ἐκπληροῦμεν πάντες. Διότι ὑπάρχουν ἄνθρωποι, χριστιανοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐνθ' εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ ὁμολογήσωσιν ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ἀνήκουσιν εἰς ἐν κόμμα λ. χ. συστέλλονται ἐξ ἄλλου νὰ εἰπωσιν ὅτι πιστεύουσιν. Καὶ συστέλλονται οὐχὶ διότι εἶναι ἄπιστοι καὶ κρύπτουσιν ἐξ ἐντροπῆς τὴν ἀπιστίαν τῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ κάμωσι τοὺς πεπολιτισμένους δὴθεν, τοὺς ἀνεπτυγμένους, ν' ἀποδείξωσιν ὅτι εἶναι ἄνθρωποι τῶν νέων ἰδεῶν, ἐνθ' ἐν μόνον ἀποδεικνύουσιν, ὅτι εἶναι μωροὶ καὶ τυφλοὶ. Καὶ βεβαίως μόνον μωροὶ καὶ τυφλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ὅσοι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι τοὺς μᾶλλον πεπολιτισμένους λαοὺς τῆς σήμερον καὶ τοὺς μεγαλητέρους καὶ σοφωτέρους αὐτῶν συγ-

γραφεῖς ἐπιδεικνύοντας τὰ ἔργα αὐτῶν, τὰ μεγάλα καὶ ζηλευτά, εἰς τὰ ὅποια, ὡς ὁ Ναθαναὴλ, ἐν θέτουσι θεμέλιον: τὸ Πιστεύω, εἰς τὰ ὅποια, ὡς ὁ Φίλιππος, μίαν πρὸς τὴν λοιπὴν ἀνθρωπότητα ἐκφέρουσι εὐχὴν: Ἐρχου καὶ ἴδε!

Εὐλογημένοι ὅχι μόνον εἰς τὴν μέλλουσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν οἱ πιστεύοντες. Ἐχει ἓνα σκοπὸν ὁ βίος τῶν, ἀπέκτησαν τὸ πηδάλιον τὸ ὁποῖον τοὺς ὀδηγεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκοπέλων καὶ τῶν τρικυμιῶν τῆς ζωῆς. Γλυκυτέρα φαίνεται εἰς αὐτοὺς πᾶσα εὐγενὴς ἀπόλαυσις, εὐγενεστέρα πᾶσα ἀγαλλίασις, μικρότερα πᾶσα θλίψις, βραχυτέρας πᾶς πόνος. Εὐλογημένοι οἱ πιστεύοντες, ὅσον ἐξ ἄλλου ἀξιολύπητοι καὶ δυστυχεῖς οἱ στερούμενοι τοῦ ἐφοδίου τῆς πίστεως, οἱ μὴ γνωρίζοντες ποῦ βαδίζουσιν, οἱ εἰς πᾶν βῆμα κλονιζόμενοι, οἱ ἄνευ σκοποῦ προχωροῦντες εἰς δρόμον τοῦ ὁποῖου ἀγνοοῦσι τὸ τέρμα. Δι' αὐτοὺς συννεφεμένος καὶ κατηφὴς καὶ στενὸς εἶναι πάντοτε ὁ ὁρίζων, πεπαισμένος τὸ στῆθος, ἄγνωστος ὁ γλυκὺς τῆς ἀνακουφίσεως στενυχμός. Κἄτι θέλουσι, κἄτι τοῖς λείπει τὸ ὁποῖον μάτην ζητοῦσι, διότι δὲν θέλουσι νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι εἶναι τόσον μέγα ἀτύχημα ἡ στέρησις τῆς πίστεως. Καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἡκρωτηριασμένας τὰς ἀγαλλιάσεις τῆς ζωῆς, αἰσθάνονται δριμυτέρας τὰς ὀδύναις αὐτῆς, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θ' ἀξιώθωσι ν' ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμούς, πρὸ τοῦ ἀληθοῦς φωτός λέγοντες μετὰ πεποιθήσεως καὶ συντριβῆς τῆς καρδίας: Ἐπίστευσα.

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ

Πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ιστορικῶν ἔγραψαν οὐκ ὀλίγα περὶ τῆς ὀφελείας, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἡ μελέτη καὶ γνῶσις τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Οὕτω λ. χ. λέγει ὁ Πολύβιος ὅτι ἀσχεδὸν ὀλοὶ ὅσοι πρότερον εἶχον συγγράψαι ἱστορίας, ἐδίδασκον ὅτι αὕτη εἶναι γνησιωτάτη προπαιδεύσις καὶ προγύμνασις διὰ τοὺς πράττοντας τὰ πολιτικά, σαφέστατα δὲ καὶ μόνη αὕτη διδάσκει πάντας ἡμᾶς νὰ ὑποφέρωμεν μετὰ γενναιότητος τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης. Καὶ ὁ Διόδωρος ὁμοίως διατείνεται ὅτι καὶ μὲν ἀτομικὴ ἐκάστου πείρα καὶ μάθησις μόνον κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ κινδύνων καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ διαγινώσκωμεν τὰ χρήσιμα. Ἡ δὲ γνῶσις τῶν ἐπιτυχιῶν καὶ ἀποτυχιῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τὴν ὁποίαν μᾶς δίδει ἡ ἱστορία, αὕτη διδάσκει ἡμᾶς ἄνευ τινὸς κινδύνου ἡμῶν.

Καὶ ὅμως ὡς νὰ ἤμεθα οἱ ἄνθρωποι καταδικασμένοι νὰ διδασκώμεθα σχεδὸν μόνον καὶ μόνον διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν παθημάτων, πολλάκις παρατηρεῖται ὅτι ὀλίγον ὠφελοῦμεθα ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας, διὸ ἐπανειλημμένως περιπίπτομεν εἰς τὰ αὐτὰ λάθη. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἐπιθυμῶ νὰ ἐξετάσω τὰ κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην τῆς ἀναστυλώσεως τῶν Ἀγίων Εἰκόνων, τὴν πανήγυριν τῆς Ὁρθοδόξιας. Ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυ περίπου αἰῶνα διήρκει ἐν τῇ μεσαιωνικῇ ἡμῶν αὐτοκρατορίᾳ ὁ ἀγὼν, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀναφέρεται ὡς εἰκονομαχία. Κατ' ἀλήθειαν ὅμως δὲν ἐπρόκειτο μόνον περὶ τῆς προσκυνήσεως ἢ μὴ προσκυνήσεως τῶν Ἀγίων Εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν θρησκευτικῶν καὶ μάλιστα κοινωνικῶν πραγμάτων. Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους αἱ μορφωμένα τάξεις ἤθελον καὶ ἐπέμενον νὰ ἐκβάλουν ἀποτόμως ἐκ τοῦ μέσου καὶ παύσουν τὰς καταχρήσεις τῆς θρησκείας, τὰς δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις καὶ λοιπὰ κακὰ τῶν πολλῶν καὶ ἀπαιδεύτων. Τὸ ἔθος τοῦ νὰ ἰδρῶσιν ὁλονὲν Μονάς, τοῦ νὰ πλουτίζωσιν αὐτάς δι' ἀπεράντων κτημάτων, τὸ ἔθος τοῦ νὰ γίνονται ἀμύπολλοι καλόγηροι, τὸ ὁποῖον δικαίως οἱ πονοῦντες τὸ Κράτος εὐνοῦ-

χισμὸν τῆς πολιτείας ἐνόμιζον καὶ ὀνόμαζον, διότι οὕτως ἡλαττοῦντο οἱ κάτοικοι ἀντὶ τὰς πολλὰς πλῆθυσιν αὐτῶν τῶν πολλῶν ἐορτῶν, τὸ ἔθος τῶν πολλῶν καὶ ἀτόπων πολλὰς θαυμάτων, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἐπιτηδεύοντες ἐξεμεταλλεύοντο τὴν εὐπιστίαν τῶν ἀπλῶν καὶ ἀμειβῶν, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπέμενον νὰ ἐκρίζωσιν αἱ πεφωτισμένοι τάξεις τῶν Ἀρχόντων, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ὑπαστῶν, τῶν πλείστων ἀρχιερέων, καὶ οὕτω κατάρτισον καὶ κοσμικὸν Κράτος ἀκμαῖον καὶ πλούσιον καὶ Χριστιανικὸν πληρωμὴν ἀπληλαγμένον ἀτοπῶν. Καλὸς καὶ ἅγιος ὁ σκοπὸς αὐτῶν, καὶ βεβαίως ἂν ἐπετύγχανεν, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἡ θέσις τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν σήμερον.

Ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους ἱσταντο οἱ πολλοί, τὸ ἔθος σχεδὸν ὅλον, τὰ πατροπαράδοτα ἥθη καὶ ἔθιμα τὰ ἀπὸ μακρῶν αἰώνων βεβήτατα ἐρριζωμένα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀγάπη, ὁ σεβασμὸς πρὸς αὐτὰ καὶ ἡ ἐμμενὴς ὡς εἰπεῖν ἐμμενὴ εἰς αὐτά. Ὁ μακρὸς ἄρα ἀγὼν ἦτο ἀληθῶς μεταξὺ τῶν νέων ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτόμως ἤθελον νὰ ἐπικρατήσουν καὶ ἐκβάλουν πᾶν ὅ, τι ἐφάνετο ἀσυμβίβαστον πρὸς αὐτάς, καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ὅ, τι οἱ πατέρες ἐνόμιζον ἱερόν, πρὸς αὐτὴν τὴν μνήμην τῶν πατέρων καὶ προγόνων.

Δὲν εἶχον ἐκ τῆς ἱστορίας μάθει οἱ τῶν νέων πραγμάτων ὁπαδοὶ καὶ θιασῶται ὅτι εἰς μὲν ἄνθρωπος δύναται ἴσως ταχέως καὶ ἐνκόλως νὰ μεταδιδάχῃ καὶ μεταπεισθῇ, ἡ μῆξις ὅμως τοῦ ἔθνους λίαν βραδέως καὶ δυσκόλως· ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται μικρὰ προπαρασκευὴ καὶ ἐργασία, σχολεῖα πρὸ πάντων ἄριστα ὁργανωμένα καὶ ἐπὶ μακρὸν λειτουργοῦντα, βιβλία σαφῆ καὶ σοφά, ἐκκλησία ζωσὴν πράγματι καὶ ἐργαζομένη ἐπιμόνης καὶ ἀδιακόπως, πραγματικὴ διοίκησις καὶ δικαιοσύνη, στρατὸς κλπ. Δὲν εἶχον ἐκ τῆς ἱστορίας μάθει οὐδ' ὅσοι ἔμενον πιστοὶ καὶ ἀμετακίνητοι εἰς ὅσα οἱ πατέρες αὐτῶν ἤξευρον καὶ ἐπίστευον, ὅτι πολλάκις ἡ ἐμμενὴ εἶναι στασιμότης καὶ ἀληθῶς εἰπεῖν ὁπισθοχώρησις· ὅτι καθὼς εἶπεν ὁ ἀρχαῖος Σοφοκλῆς οὔτε πύργος οὔτε πλοῖον ἀξίζει τίποτε, ἂν δὲν ἔχῃ ἐντὸς ἀνδρας, ὅτι, λέγω, ὅταν οἱ ἡμίσεις τῶν νέων ἢ καὶ περισσότεροι ἐγίνοντο καλόγηροι καὶ καλογαῖται, ἡρῆμουν πράγματι τὴν χώραν καὶ ἐξησθένον τὸ Κράτος. Δὲν ἐνόουν ὅτι, ὅταν ἐκτιζοῖν ἀδικοῦς Μονὰς καὶ ὅταν ἀφίερουν τὰ κτήματά των εἰς αὐτάς, ἀφῆρουν αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἀπογόνων καὶ συγγενῶν των καὶ ἔκαμνον αὐτοὺς πτωχοὺς, ὅτι συνετέλουν οὕτως εἰς τὸ νὰ μὴ καλλιεργῇται ἡ γῆ καλῶς καὶ ἐπομένως νὰ πτωχεύῃ τὸ ἔθος. Δὲν ἐνόουν ὅτι αἱ ὑπερβαλλόντως πολλαὶ ἐορταὶ ὅχι μόνον οἰκονομικῶς ἐβλάπτον τὸ ἔθος, ἀφοῦ κατήντα νὰ ἀργῇ τὸ ἡμῖνον τοῦ ἔτους, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς, ἀφοῦ εἶναι κατήνωστον, ὅτι τὰ πλεῖστα κακὰ συμβαίνουν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς. Ἀργία μὴτηρ κακίας εἶναι λόγιον γνησίας Ἑλληνικῆς σοφίας.

Οὕτως ἀπὸ ἐλλιποῦς γνώσεως καὶ ἀπὸ ἀτελῶν μέσων καὶ προπαρασκευῶν ἀλλὰ μετὰ περισσῆς ἐμπειρίας διεξήχθη ὁ μέγας ἀγὼν μετὰ μικρᾶς διακοπῆς ἀπὸ τοῦ 726 μέχρι τοῦ 842. Τότε ἔληξεν ὀριστικῶς, καὶ ὥρισθη νὰ ἐορτάζεται κατ' ἔτος κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν ἡ Πανήγυρις τῆς Ὁρθοδόξιας. Τοῦτο δέ, ὡς εἶπομεν, σημαίνει κατίσχυσιν τῆς πίστεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ εἰς τὰ Πάτρια, ἀλλὰ πάτρια κεκαθαρισμένα καὶ πεφωτισμένα. Διότι καὶ ἡ τῶν Ἀγίων Εἰκόνων προσκύνησις καθωρίσθη ὡς ἔθος ἀρχαῖον καὶ χάριν τιμῆς, οὐχὶ ὡς λατρεία, ἡ ὁποία εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀνήκει, καὶ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐκαλλιεργήθησαν ἐκτοτε ἀξιολόγως, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀγλῶν καρπῶν αὐτῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, λέγω τὸν αἰοδιμον Πατριάρχην Φώτιον καὶ τὴν λαμπρὰν βασιλείαν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, οἵτινες καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀλιτηρίους Βουλγάρους ἠδυνήθησαν νὰ καθυποτάξωσι.

Ὅπως δὲ τότε οἱ μεσαιωνικοὶ πατέρες ἡμῶν οὕτω καὶ ἡμεῖς πρὶν ἀκόμη καλὰ καλὰ ἀποτινάξωμεν τὸν Τουρκὸν ὄν-

ζυγὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προπαρασκευῆς καὶ προπαιδεύσεως ἐξηγήσαμεν τελείας καὶ πλήρεις ἐλευθερίας. Μάτην ὁ ἀειμνηστὸς Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἐπέμενε ὅτι πρὸ τοῦ κυβερνηθῆμεν συνταγματικῶς, ἔπρεπε νὰ μορφωθῶμεν ὡς ἄνθρωποι, ὡς κοινωνία· ὅτι πρὶν ἀπολαύσωμεν πατρικὴν διοίκησιν, πραγματικὴν δικαιοσύνην, ἀληθῆ δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν κλπ., δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπωφελῶς συνταγματικὸν πολίτευμα, δηλ. νὰ ἀναλάβωμεν ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἀμέσως καὶ ἐμμέσως τὴν διοίκησιν τῆς πατρίδος. Πάντα μάτην. Ἡ τάξις τῶν φιλελευθέρων καὶ συνταγματικῶν, ὅπως ἐλέγοντο, ἔσπευδεν, ἀπῆλθε· μεγαλοφώνως καὶ ἐν τέλει ἔλαβε τὰς ἀπαιτούμενας ἐλευθερίας. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι, ἐνθ' ὡς ἄτομα προοδεύομεν ἐξαισίως, ὡς πολιτεία, ὡς Κράτος παλαιοῖον πρὸς πολλὰς δυσκολίας καὶ χωλίζομεν ὥστε οὐκ ὀλίγοι μικροψυχοὶ καὶ μυρία προτείνουσι μέγα θεράπεια.

Καὶ ὅμως, ἂν θέλωμεν πράγματι νὰ διδασκώμεθα ὑπὸ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, οὐδεὶς λόγος μικροψυχίας ὑπάρχει· ὅπως τὸν μέσον αἰῶνα ὁ ἀγὼν περὶ τῶν Εἰκόνων καὶ λοιπῶν ἔφερον εἰς τὸ ἔθος ζωὴν καὶ ἀκμὴν, ὥστε ἐγέννησε μὲν ἄνδρας ἐξόχους, ἀπώθησε δὲ τοὺς Ἀρβᾶς, ἡλευθέρωσε τὴν Κρήτην καὶ ὑπέταξε τοὺς Βουλγάρους, οὕτω καὶ τώρα οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες θὰ προξενήσουν εἰς τὸ ἔθος ζωὴν καὶ δύναμιν, ὥστε νὰ κατορθώσῃ ταχέως ἀντάξια τῆς ἱστορίας του, ἀρκεῖ μόνον ἡμεῖς ὡς ἄτομα, ὡς κοινωνία νὰ προοδεύωμεν καὶ ἔμα νὰ κρατῶμεθα σφιγκτὰ ἀπὸ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν πατέρων μας, νὰ διδασκώμεθα δὲ ἐκ τῆς ἱστορίας μας τὴν ἐμμενὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ὑπομονὴν εἰς τὰς ἀτυχίας. Οἱ Κυβερνήται τῆς χώρας ἡμῶν ἐξέρχονται πάντοτε ἐκ τῶν σπλάγγνων τῆς Κοινωνίας μας, εἶναι σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ ὅστον ἐκ τῶν ὁσῶν αὐτῆς, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀφιλότιμοι καὶ πολιτικῶς διεφθαρμένοι, ὅταν ἡμεῖς οἱ πολλοὶ εἴμεθα φιλότιμοι, πολιτικῶς ἄγνοι καὶ φιλοπάτριδες. Λοιπὸν ἂς διορθώσῃ πρῶτον ἑκάστος ἑαυτόν, ἂς διορθώσωμεν πρῶτον ἡμεῖς οἱ ἀρχόμενοι, ὥστε νὰ καταστῶμεν ἄξιοι τῶν ἐλευθεριῶν τὰς ὁποίας ἐλάβομεν, καὶ τότε ἀναγκάτως καὶ οἱ Ἀρχόντες ἡμῶν θὰ ἀναδειχθῶν ἄξιοι ἡμῶν καὶ τῆς εὐκλείας τῆς Ἑλλάδος.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΑΔΙ — ΝΤΟΛΜΑΣ — ΑΙΤΩΛΙΚΟΝ
ΚΛΕΙΣΘΑ

ὑπὲρ ἐλευθερίας, τιμῆς καὶ εὐδοξίας. Ταῦτα ἀδαμάντινα εἶχε γραψῇ τοῦ Μεσολογγίου ἡ φρουρὰ ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτῆς ὑψομένης ἐπὶ τῶν ἀγερῶν ἐπ' ἀλξάνων τῶν πειχῶν της. Τὴν σημαίαν ταύτην τὰ πολυδάδαλα πολιορκητικὰ ἔργα τοῦ πείσμονος Κιουταχὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διασειώσωσιν, αἱ θυσελῶδες ἐφοδοὶ τοῦ ἀλβανικοῦ κλύδωνος δὲν κατάρθρωσαν νὰ πνίξωσι, μετὰ τὰς βαθείας του δίναι. Θηρεύεται εὐτολμοὶ προσβάλλουσι λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ· βρυχάται τῶν θηρίων ὁ βασιλεὺς, ἀντηχοῦσιν οἱ κρημνοὶ τῶν ὀρέων καὶ αἱ χαράδραι, καὶ τρόμος δεινὸς καταλαμβάνει τοὺς δειλοὺς τῶν πεδίων οἰκήτορας· τινάσσων τὴν πυρρότριχα χαιτὴν τοῦ ἐκπηδᾷ ἀτρόμητος, ῥώμην ἔχων ἀδάμαστον ἐκ τοῦ φωλεῶ αὐτοῦ, καὶ οἱ θηρευταὶ ἀφῆνον-γοντες σπαράγματα καὶ συντρίμματα ἀσπέρροντες φέρουσιν ἐμφοδοὶ μακράν. Σπαράγματα τῶν κυνῶν καὶ τῶν ὀρνέων κατὰ χιλιάδας ἀφῆσαντες ἐμπροσθεν τῶν τειχισμάτων τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὰ συντρίμματα αὐτῶν ἀποκομίζοντες συνεσπειρώθησαν περὶ τὸν Ἅγιον Δημήτριον ἐπικουρίας ἀναμύνοντες τοῦ Κιουταχὶ οἱ στρατιῶται.

Αἱ ἐπικουρίαι ἤλθεν ὁ ἀνηλεὴς πορθητὴς τῆς Κρήτης, τῆς Κασσοῦ καὶ τῆς Πελοποννήσου, ὁ διὰ τῆς σπένης γε-

νόμος κύριος, πλὴν ἄλλων, τῆς Σφακτηρίας καὶ τοῦ Νεοκάστρου, ὁ ἀμαχητὶ καταλαβὼν τὰς Καλάμας καὶ τὴν Τρίπολιν, ὁ ἀκαμπτος πρὸ τῆς Σάμου ναυμάχος, σκληρὸς καὶ ἀλύγιστος ὡς λίθος τραχίτης, ἤλθε τὰς στρατιάς αὐτοῦ τὰς αἰμοχαρεῖς ἄγων πρὸ τοῦ Μεσολογγίου.

Υβριστής, ὑπεροπτικὸς ὁ θετὸς υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Αἰγύπτου, ὁ ταχύς καὶ ὀρμητικὸς ὡς λαίλαψ ἀφρικανικὴ, λέγει πρὸς τὸν δυσήνιον Κιουταχὴν, τὸν ὠμόν καὶ ἀκαμπτον υἱὸν τοῦ ταπεινοῦ ἱερέως τῆς Γεωργίας· «Ἐγὼ ἐπῆρα τὸ Νεοκάστρον, φρούριον βενετικῆς ἐργασίας μετ' εἰς τὴν ὑπερύψηλα καὶ ἀδιάρρηκτα, μετ' πυροβολικὸν ἰσχυρόν, ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων, καὶ σὺ τόσους μῆνας πολιορκεῖς μετ' ἐπὶ τριᾶκοντα πέντε χιλιάδας στρατοῦ μουσουλμανικοῦ καὶ δὲν ἡμπορεῖς νὰ κυριεύσῃς αὐτὸν τὴν φράκτην ;»

«Παραχωρῶ τὴν τιμὴν τῆς νίκης ἃς κυριεύσῃς τὸν φράκτην ἢ ἐξοχότῃς σας», ἀπεκρίθη χαϊρέκακος ὁ Ρούμελης Βαλεσῆς.

«Ὡ χαῖρετε, τῆς φρουρᾶς ψυχὰι ἀδαμάντιναι. Ἡ θεὸς μεγαλειότης ὑμᾶς ἐξέλεξεν, ἵνα ταπεινώσῃ τὴν ὑπέροκτον ὕβριν τοῦ ἀλαζόνος. Οἱ εὐγενεῖς Ἀραβες καὶ οἱ ἀπάνθρωποι Βεδουῖνοι καὶ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ οἱ ὁμοεθνεῖς, οἱ ἐπίλεκτοι Ἀλβανοί, καὶ οἱ ὑπὸ μαστίγων πελιδνοὶ ἐκ φόβου καὶ τυφλοὶ ἐμπρὸς φερόμενοι εἰς τὰς ἐφόδους Αἰγύπτιοι ἐμόλυναν μετ' ὁ ἀκάθαρτον αἱμά των τῆς προτάφρου τὸ ὕδωρ καὶ ἐντρομοὶ, ἄνευ ὀπλων, ἄνευ σαρκίων ἐφυγον διωκόμενοι μέχρι τῶν σκηνῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀθανάτου φρουρᾶς. Κατησχυμένοι ὁ αὐθάδης, ταπεινὸς ὁ ἀγέρωχος ὡμολόγησεν ὁ Ἰβραήμ ὅτι ὁ φράκτης ἦτο ἰσχυρότερος τείχους χαλυδίνου.

Καὶ εἶπε τότε τὸ ἐκ Γάλλων ἀρνησιθρήσκων ἢ τὸν ἀνθρωπισμὸν ἀρνηθέντων ἐπιτελεῖον αὐτοῦ· «καὶ ἂν ἡ φρουρὰ τοῦ εὐτελοῦς ἀμυντηρίου τούτου ἀθάνατον ἔχει τὸ φρόνημα καὶ ἀξίαν ἡμιθέων τὴν καρτερίαν, ἐν θὰ καταβάλῃ αὐτήν, ἢ πεῖνα· ἄνεμος λυδικός, σιμὸν τῶν ἐρήμων θανάσιμος· πᾶσαν χλωρὰν φρύγων βλάστησιν, εἰς τὰς ἀστέργους ἀγκάλας αὐτοῦ πᾶσαν ζῶν πνίγων. Θὰ καταφάγῃς ἴσως ἄλλήλους, ἀλλὰ θὰ πέσωσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τὰ ὅπλα αὐτῶν, καὶ ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς Μεσολόγγιον ὡς οἱ Ῥωμαῖοι εἰς Νουμαντίαν, ἐν μέσῳ σκελέρων νεκρῶν ἢ ψυχορραγούντων φασμάτων. Φροντίς λοιπὸν ἡμῶν νὰ μὴ εἰσέλθῃσι πλέον τροφαὶ εἰς τὸ τεῖχος. Ἀπὸ ξηρᾶς ἔχομεν τὰς πυκνάς φάλαγγας τῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἀνατολῆς, τοὺς ἀνδρείους Πανδούρους καὶ Γιουρούκους καὶ Σιραγκιδίδες τῆς Βουλγαρίας καὶ Μακεδονίας, τοὺς ἀτρομήτους Σκιπετάρας καὶ τοὺς χριστιανομάχους τῆς Θεσσαλίας Κονιάρηδες, ὅλον τὸ στράτευμα τοῦ Ῥούμελη Βαλεσῆ. Ἐχομεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἀτακτα ἀλλὰ καρτερικά ἀμωμήτου στίφη μας τῶν Ἀλβανῶν καὶ τοὺς Βεδουῖνους καὶ τῶν Μαμελούκων τὸ ἱππικὸν καὶ τὸ χαλκόστομον πυροβολικὸν μας καὶ τὰ ἀδάμαστον λόγχιον φέροντα πεζικά μας τάγματα. Ἀπὸ ξηρᾶς σφίγγομεν διὰ σιδηρᾶς χειρὸς τῆς πόλεως τὸν τράχηλον. Ἀπὸ θαλάσσης λοιπὸν διὰ τοὺς πολιορκουμένους ὑπάρχει μόνον ἡ σωτηρία! Πρέπει νὰ καταλάβωμεν τὰς ἐν τῇ λιμνοθαλάσσῃ ἐσπαρμένας νησίδας γινόμενοι οὕτω κύριοι τῶν κομμάτων (1), δι' ὧν εἰσάγονται αἱ ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου κομιζόμεναι διὰ τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ τροφαί». «Εἰς ἡμᾶς τοὺς προτείνοντας τοῦτο ἀνήκει καὶ ὁ κίνδυνος καὶ ἡ τιμὴ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πολεμικοῦ σχεδίου, λέγει ὁ Ἰβραήμ.—Ὁ Χουσεῖν θὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἐφοδὸν κατὰ τοῦ Βασιλαδίου, τοῦ στηρίγματος τῆς κυριωτάτης αὐλακῆς, δι' ἧς εἶναι δυνατὸν τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου τὰ ἀκάτια, χελιδόνες κομιζοῦσαι τροφὴν εἰς τοὺς νεοσσούς των, νὰ εἰσαγάγῃσι τὰ ἐπιτήδεια. Ἄς ἐτοιμάσωμεν στόλον κατὰλληλον διὰ πλοῦν ἐν τῇ λιμνοθαλάσσῃ».

(1) Κόμματα λέγονται ἐν Μεσολογγίῳ αὐλακες βαθύτεραι ἐν τῇ λιμνοθαλάσσῃ, δι' ὧν δύναται νὰ πλέωσιν πλοῖα μετὰ τροφῆς καὶ ὄχι μόνον τὰ ἀλιτενῇ σκάφη.

X

Βασιλάδι (25 Φεβρουαρίου 1826) Πέραν νοτιοδυτικῶς τοῦ Μεσολογγίου, φρούρὸς τοῦ κόμματος τῆς Προκοπανίστου πρὸς τὴν Ἀσπρὴν Ἀλικὴν ἀπλοῦται τὸ Βασιλάδι, νητὶς οὐχὶ εὐρεῖα, σχεδία μᾶλλον ἐπὶ τῆς τεναγώδους θαλάσσης. Πάσσαλοι (καταπήγες) ἐμπεπηγμένοι ἐν τῇ θαλάσσῃ περὶ τὴν ἀκτὴν εἶναι τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον χαράκωμα τῶν ἀμυνόμενων, μικρὸν προσέτι σταύρωμα περὶ τὴν παραλίαν καὶ δεκατέσσαρα τηλεβόλα ἐλαχίστης ὀλκῆς ἐστημένα ἐπὶ χθαρμαλοῦ πυροβολείου. Εἴκοσι μόνον πυροβοληταὶ Μεσολογγῖται ἐμπειροὶ τοῦ ὅπλου διαχειρίζονται αὐτὰ ὑπὸ τὸν φρούραρχον τῆς νησίδος Ἀναστάσιον Παπαλουκᾶν καὶ τὸν Ἰταλὸν Γιακουμούτσον καὶ ἐξήκοντα παλληκάρια ἐκ Μεσολογγίου καὶ τῆς λοιπῆς Ῥούμελης καρυφύλλια φέροντες καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τὴν ἀπόφασιν νὰ σώσωσι τὴν θέσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἀμυνόμενοι ὑπὲρ αὐτῆς εἶναι τεταγμένοι ὑπὸ γνωστὸν ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ συνέσει ὁπλαρχηγόν, τὸν Σπύρον Πεταλούδην.

Ἀτμόπλοιον ἐκ Πατρῶν ῥυμουλκεῖ λέμβους καὶ πλοῖα εὐρεῖα ἀλιτενῇ μέχρι τῆς Προκοπανίστου. Πλὴν τῶν λέμβων, καὶ τὰ λαγυσόνια καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τὰ ἄνευ ἰστιῶν τὰ σκαφοειδῆ δύναται νὰ περιλάβῃσι τεσσαράκοντα μέχρι ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ φέρουσιν ἕκαστον ἐν μικρᾷ ὀλκῇ ἐπὶ τῆς πρῶτης τηλεβόλου· πέντε δὲ σχεδία μεγάλα ἔχουσιν ἀνὰ ἐν ὀλμοβόλον ἐπ' αὐτῶν. Τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ Ἰβραήμ ὠφελεῖται ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς Ἱστορίας· ἐφαρμόζει τὰς πλωτὰς κωνοιστοχίας τῶν Γάλλων τοῦ 1782 κατὰ τοῦ Γιβραλτάρ. Τὸ Βασιλάδι, ὁ Ντολμᾶς, ἡ Κλείσοδα, τόσα Γιβραλτάρ τιμῆς ὑπερύψηλα.

Ἐκκασιόβουσαν τὴν νησίδα σφοδρῶς, ὅλους διακρηγνυμένους ἔρριψεν ἐν μέσῳ τῶν ὀλίγων αὐτῆς ὑπερασπιστῶν καὶ ἀπὸ σημείου ὤρμησαν ἔπειτα δέκα ὀκτὼ λέμβοι ἐνόπλων πλήρεις μωαμεθανῶν καὶ ὀδοήκοντα τρία λαγυσόνια μικρὰ καὶ μεγάλα φέροντα πολεμιστὰς ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους. Βροντοῦσι τὰ τηλεβόλα, οἱ ὅμοι βρέμουνσι ὡς κεραυνοὶ ῥηγνύμενοι ἐν τῷ αἰθέρι ἢ ἐπὶ τῆς χθαμαλῆς γῆς καὶ παταγοῦσι φρικτῶς τὰ τουφέκια. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται τοῦ Χουσεῖν πηδῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὠθοῦσι πρὸ αὐτῶν ὡς ἀπιδας τὰ πλοῖα. Ἀλαλαγμός καὶ βρυγμός ὀδόντων καὶ λύσσης ἄφροι ἀπὸ τῶν στομάτων αὐτῶν· ἀγέλη λύκων ἐν χειμῶνος ὥρᾳ ὀρμῶσα μαινομένη ἐκ πείνης κατὰ τῶν ἐνοίκων οἰκίσκου τοῦ δάτους. Βέβρονται ἐξ αἵματος μουσουλμανικοῦ τὰ κυανὰ ὕδατα τῆς λιμνοθαλάσσης καὶ τὰ πτώματα τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἰβραήμ διασκορπίζονται ἄφθονα μέχρι τῆς Ἀσπρῆς Ἀλικῆς καὶ μέχρι τῆς Σκύλλας. Τρεῖς τῶν πολεμίων ἐφοδοὶ ἀποκρούονται.

Νίκη εἰς τὸν Σταυρόν.

Ἄλλ' ἡ τύχη ἢ μιὰ ἄλλως εἰργάσθη· τεμάχιον τοῦ πρηνεῖς ἐλληνικοῦ τηλεβόλου ἐκτιναχθέν περιφλεγὲς ἐπέπεσεν εἰς τὸν πίθον τῶν γομώσεων καὶ ἀνέφλεξεν αὐτάς. Ἐπ' ἀνέρχονται θερραλέοι τώρα οἱ ἐπτοημένοι, γαῦροι οἱ δειλοὶ· ἄχρηστα δ' ἔχοντες πλέον τὰ τηλεβόλα, διὰ τουφεκισμῶν μόνον προσπαθοῦντες ν' ἀπωθήσωσιν οἱ Ἕλληνες πεντηκοντάκις ὑπερτέρους κατ' ἀριθμὸν τοὺς πολεμίους, κλονοῦνται.

Τριάκοντα μόνον ἐξ αὐτῶν ἐσώθησαν εἰς τὸν Τράβον, εἰς τὴν Κλείσοδα, εἰς τὸ Μεσολόγγι διὰ τοῦ τεναγῆος, διὰ μέσου μυριάδων σφαιρῶν τῶν διωκόντων αὐτοὺς μουσουλμάνων.

Καπετάνιε Σπύρο Πεταλούδη, τῶν θαλασσιῶν πτηνῶν βορὰ ἔγειναν αἱ σάρκες σου καὶ τῶν περὶ σὲ πεσόντων πεντήκοντα παλληκαριῶν σου· ἄλλ' αἱ ἀνδρείαι ψυχὰς σας θάλλονται ἐν τῇ κόλπῳ τοῦ Θεοῦ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὕψλους.

Ἀθανασία εἶναι ὁ θάνατος ὑπὲρ σωτηρίας τῆς Πατρίδος καὶ δόξης ἀγαθῆς.